

دولت چهاردهم خارج از گود مذاکرات چه می کند؟

چراغ جادویی در کار نیست

رضا رئیس

روزنامه‌نگار و تحلیلگر سیاسی

تقویم روزهای پایانی اردیبهشت‌ماه سال ۱۴۰۴ را نشان می‌دهد. از عمر دولت چهاردهم که حسب یک اتفاق غیرمنتظره بر مدار امور اجرایی قرار گرفت، حدودده ماهی می‌گذرد. نگاه افکار عمومی بیش و بیش از هر گزاره و گزینه‌ای به سمت‌وسوی مذاکرات هسته‌ای جلب و معطوف است و حال و هوای مذاکرات را رصد می‌کند. در داخل مرزها اما موضوع حساسیت برانگیز و موردسوال، عملکردهای روتین و روزمره دولتمردان در رتق و فتق امور اجرایی است. از مدیریت بحث ناترازی تا قیمت اقلام و کالاهای معیشتی و عمل به وعده‌های اندک اما مهم دولت که وعده تغییر وضعیت موجود را داده و موجب تکانه مثبت در سرمایه اجتماعی شده بود. در شماری از حوزه‌ها، شاهد تغییر و تصحیح رویکردها و روندها نبوده‌ایم و اگر مذاکرات آغاز نشده بود، معلوم نیست با این برهه زمانی با چه وضعیتی روبه‌رو بودیم و شماری از دولتمردان چه کارنامه‌ای برای عرضه و ارائه داشتند.

۱

معضل ناترازی و دستان خالی: یکی از مهم‌ترین و تندوترین‌ترین نقدهای وارده به دولت چهاردهم به مقوله ناترازی انرژی به‌خصوص در حوزه برق و روشنایی بازمی‌گردد. فارغ از اینکه قله کوه یخ ناترازی، در قالب قطعی برق در سال‌های اخیر رخ نمایانده و رسیدن به این مرحله، برآمده از یک فرآیند دوده‌ای با متغیرهای متعدد داخلی و خارجی دخیل در این وضعیت است؛ اما نمی‌توان از ضعف‌و اهمال مدیریت‌میدانی در این زمینه‌نیز به‌سادگی گذشت. سال گذشته که دولت تصمیم گرفت بر خلاف دولت‌سیزدهم به جای قطعی برق صنایع، برق شهری و مسکونی و اداری و تجاری را قطع کند؛ در ابتدا به جای پاسخ شفاف به افکار عمومی، توجیه قطع مارژت‌سوزی را اعلان کرد و بعدتر هم گفته شد که وزارت نفت دولت سیزدهم در عدم ذخیره‌سازی سوخت نیروگاهی مقصر اصلی است و البته عده‌ای هم گفتند، ملاحظات امنیتی پیرامون حمله هوایی دشمنان منجر به این تدبیر تخلیه منابع سوخت بوده است. به هر تقدیر، پس از مدتی مشکل قطعی برق با فرا رسیدن زمستان از دستور کار خارج شد و وزیر نیرو هم در بهمن‌ماه، مدعی شد: «بر اساس برنامه‌ریزی صورت گرفته ۳۰ هزار مگاوات انرژی الکتریکی تجدیدپذیر تا پایان دولت چهاردهم به شبکه برق کشور افزوده خواهد شد»؛ ادعایی که بسیاری از کارشناسان آن را غلوآمیز و غیرقابل اجرا در این بازه زمانی عنوان کردند. به بهار سال جدید که رسیدیم و هنوز فاصله فراوانی تا اوج پیک مصرف داشتیم، قطعی برق بی‌سابقه و نامنظم ره‌آورد تدابیر وزارت نیرو بود. قطع به یقین این دولت میراث‌دار این وضعیت است؛ اما قطعی مکرر برق در این بازه زمانی، نشان می‌دهد که فارغ از کمبودهای بنیادین ناشی از ناترازی، در مدیریت وضعیت موجود هم دچار ضعف و خلل فراوان هستیم و در بخش اداره شرایط هم دستان خالی و بی‌برنامگی حرف اول و آخر را می‌زند و تنها راه حل همیشگی قطعی برق و تعطیلی و یا تغییر ساعت کار اداری است که خود موجب افزایش نارضایتی را فراهم آورده است و در عمل، شاهد هیچ تدبیر موقت و سنجیده‌ای در این زمینه نیستیم.

۲

اقتصاد بی‌متولی: همه می‌دانیم که بیست و دو سال تحریم‌های ظالمانه، قوی‌ترین و کارآمدترین اقتصادهای جهان را هم فلج و فشل می‌کند؛ چه رسد به اقتصاد تک‌محصولی و وابسته به فروش نفت ایران را که اگر تاکنون هم دچار فروپاشی مطلق نشده است، به خاطر صبر و تحمل مثال‌زدنی مردم و موقعیت خاص ژئواستراتژیک آن بوده که راه‌های گریز را به تمامی مسدود نساخته و قدرت تاب‌آوری ملی را ایجاد کرده است. حال اما فارغ از این موارد، با آغاز مذاکرات و امید به تغییر شرایط در لایه‌های مختلف و متکثر جامعه و فعالان اقتصادی، با بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و متدهای «اقتصاد رفتاری» مسیر شتابان افزایش قیمت‌ها کمی تعدیل شده، قیمت ارز از روند قله‌زنی بی‌روپیکر، عقب‌نشینی کرده و بورس پس از مدت‌ها روند مثبت و سبز دارد. به جای اینکه از این فرصت بهره‌برداری ایده‌آل شود، شاهد آن هستیم که اقتصاد ایران چند ماه

اخیر را بدون متولی اصلی خود سپری کرده است. درست است که دولت مقصر حذف وزیر اقتصاد پیشین نیست؛ اما روند گزینش وزیر تازه هم بسیار کند و بی‌توجه به شرایط خاص موجود اقتصاد ایران پیش رفته است و از خود عدم اقتدار نشان داده است. در واقع، اگر دولت فعال مایشاء در حوزه مذاکرات، نوسانات ارزی و دیگر متغیرها نیست؛ در اعمال قدرت حکمرانی، قادر به کنترل و نظارت درون‌ساختاری با ابزارهای موجود هست. نکته‌ای که کوچکترین نشانه‌هایی از آن نمی‌بینیم و بسیاری از بازارها حالت یله‌وول دارند و کنشگران اقتصادی به صلاح‌دید خود بازار را در گردش و چرخش دارند. نکته دیگر هم که به‌خصوص در وزارتخانه‌های اقتصادی دولت بسیار به چشم می‌آید، فقدان مدیریت‌منسجم و فرماندهی یکسان در تیم اقتصادی دولت است که شاهد مدیریت جزیره‌ای و متفک از هم در حوزه وزارتخانه‌های اقتصادی هستیم. شاید در پاسخ گفته شود فقدان سرمایه، عواقب تحریم‌ها، عقب‌ماندگی در توسعه و پیشرفت تکنولوژی و... از علت‌های این وضعیت و فقدان کارآمدی وزرای اقتصادی دولت است. توجیهی که البته با عملکرد احمدمیدری، وزیر کار و رفاه اجتماعی دولت چهاردهم، عکس آن صدق می‌کند و به ادعای کارشناسان، او توانسته این وزارتخانه حساس و چندوجهی نشسته بر گسل‌های اقتصادی و اجتماعی را در طول مدت اندک سپری شده، سروسامان دهد و رضایتمندی عمومی ذینفعان را ارتقا دهد و رضایت مسئولان را نیز به همراه داشته باشد.

۳

رضایتمندی دور از انتظار: هر چه که افکار عمومی از عملکردها در حوزه ناترازی یا عدم تحقق وعده‌ها در حوزه رفع فیلترینگ، یا فشار اقتصادی وارد شده به مردم، نسبت به دولت مسئله‌دار است و از وضع موجود ناخوشایند است؛ بر خلاف انتظار اولیه از وزارت کشور به عنوان متولی حوزه سیاسی و امنیتی و اجتماعی، برآوردها مطلوب‌تر و فراتر از پیش‌بینی‌ها بوده است. تعامل مطلوب با پلیس در برخورد‌های اجتماعی، فقدان نگاه امنیتی به فراز و فرودهای سیاسی و اجتماعی، نظارت بر حیطه مدیریت شهری و مدیریت منسجم در این حوزه و پرهیز از ورود به منازعات سیاسی و جناحی، کارنامه وزارت کشور دولت چهاردهم را قابل قبول کرده است. حتی در وزارت آموزش و پرورش بر خلاف اظهارات گاه عجیب وزیر مربوطه، با بازنگری در فرآیند استخدام و گزینش، رعایت ملاحظات صنفی و مطالبات فرهنگیان، تلطیف نگاه به محیط آموزشی و پرورشی و روال‌مندی در آن، رضایتمندی در این حوزه نیز به‌خصوص در حوزه صنفی قابل قبول است. همچنین، می‌توان گفت وزیر علوم هم با چراغ خاموش و بدون هیاهو به رتق و فتق حوزه حساس و راهبردی آموزش عالی کشور مشغول است و در این مدت جلوه‌های متفاوتی از مدیریت در این حوزه را به نمایش گذاشته و از موثرترین وزرای دولت بوده است.

۴

جمع‌بندی: در مجموع می‌توان گفت، دولت چهاردهم فارغ از حوزه سیاست خارجی و چند وزارتخانه معدود، اگر نگوییم نمره قابل قبولی نمی‌گیرد، حداقل می‌توانیم بگوییم که اقدام ملموس و محسوسی در تغییر وضعیت موجود که وعده آن را داده بود، انجام نداده است. یا باز خورد سرمایه اجتماعی سازی را در این حوزه‌ها شاهد نبوده‌ایم. چه در موضوع انتصابات که وفای گرای در بسیاری از نقاط تبدیل به گفتار درمانی و کنش در چار چوب شرکت سهامی سیاسی شد و تبدیل به وفای با سرمایه اجتماعی نشد، چه در حوزه اطلاع‌رسانی و بازنامایی عملکرد دولت که شاهد تحرک و پویایی حداقلی و منطبق با ضرورت‌های زمانی و رخنه در افکار عمومی نیستیم و چه در حوزه مدیریت اجرایی که نه تنها شاهد ناآوری و تغییر نیستیم که بعضاً در برخی حوزه‌ها شاهد رکود و خوت و بی‌عملی هستیم. در واقع، باید گفت که مذاکرات هسته‌ای و التهاب‌زدایی معطوف به آن در بهترین زمان ممکن به داد دولت چهاردهم رسید و بسیاری از خلأها را پوشش داد؛ اما این وضعیت دائمی و همیشگی نیست؛ چه مذاکرات به نتیجه برسد (برای انتفاع از دریچه گشوده‌شده) و چه با اختلال مواجه شود (برای مدیریت بحران و کاهش التهاب پیامدی) نیازمند بازنگری جدی در سبک و سیاق مدیریت اجرایی کشور هستیم و با این شرایط، ادامه کار سخت و طاقت‌فرساست و نمی‌توان انتظار معجزه از مذاکره و توافقی داشت.

تیتریک

HEADLINE ONE

۲

گزارش یک

عکس: ایستنا

احمد میدری در جلسه دیروز مجلس خطاب به نمایندگان مخالف مطرح کرد:

مقاومت در برابر اصلاحات

مطلوبی وجود ندارد. آخرین صورت مالی منتشرشده سازمان تأمین اجتماعی و صندوق بازنشتستگی کشوری مربوط به سال ۱۴۰۱ است. در ارتباط با بودجه مصوب و همچنین عملکرد بودجه نیز در سنوات گذشته گزارش‌های رسمی منتشر نشده است. در ارتباط با گزارش عملکرد بودجه، آخرین گزارش منتشرشده مربوط به صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر در سال ۱۴۰۱ بوده و سایر صندوق‌ها گزارش‌های تفریع بودجه را منتشر نکرده‌اند. در ارتباط با سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح اساساً گزارش‌دهی و انتشار اطلاعات به صورت عمومی صورت نمی‌پذیرد.»

او با اشاره به عملکرد ضعیف صندوق‌های بازنشتستگی تأکید کرد: «در مجموع، صندوق‌های بازنشتستگی نسبت به انتشار باکیفیت اطلاعات اقدامات لازم را انجام نداده‌اند یا این حال، در بین صندوق‌های بازنشتستگی بهترین گزارش‌دهی مربوط به صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر است. عدم شکل‌گیری نهاد تنظیم‌گر و ناظر بر صندوق‌های بازنشتستگی، نبود چهارچوب مشترک تهیه و انتشار داده در صندوق‌های بازنشتستگی، عدم تولید داده در سطح دستگاه‌های متولی و عدم التزام دستگاه‌ها به اجرای قانون از مهم‌ترین موانع عدم انتشار مطلوب اطلاعات است. با توجه به شکایات واصله پیرامون حقوق و مزایا در صندوق‌های بازنشتستگی و شرکت‌های تابعه و نظر به اهمیت موضوع، این کمیسیون مصمم است تا با انجام بررسی‌های جامع، گزارشی تفصیلی در این زمینه تهیه و در صحن علنی مجلس قرائت نماید.»

انتصابات در تضاد با منافع ملی

حسین امامی‌راد، نماینده چناران، طرربه شانندیز و گلپه‌ار نیز از انتصابات در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی گلایه کرده و نسبت به حضور چهره‌های جنجالی و پرحاشیه در این وزارتخانه هشدار داده و گفت: «وفاق ملی با حضور چهره‌های زاویه‌دار با نظام محقق نمی‌شود.» او افزود: «برخی از تصمیمات دولت، به‌ویژه در حوزه انتصابات، بسیار سؤال‌برانگیز، توجیه‌ناپذیر و تکران‌کننده است. استفاده از چهره‌های رادیکال، مسئله‌دار و جنجالی در بدنه دولت، با آنچه از دکتر پزشکیان سراغ داریم، همخوان نیست.» و در جای دیگری از سخنان خود تأکید کرد: «پایبندی دولت به آیین‌نامه‌ها، مشورت با نمایندگان و رعایت ملاحظات سیاسی و امنیتی در انتصابات ضرورت دارد. اگر ناله شما همان فریادی است که البته به جایی نمی‌رسد، باید گفت که مجلس حسن‌نیت خود را نسبت به کابینه شما نشان داد و به تمامی وزرای پیشنهادی، چه درست و چه غلط، رأی اعتماد داد و حتی به وزاری که سوابق مشخصی در هم‌سویی با دشمنان قسم‌خورده نظام داشته‌اند؛ از تحصن در مجلس ششم گرفته تا حمایت از فتنه‌ها، اغتشاشات، محصورین، و حتی امضای نامه معروف به «جام زهر» هم رأی اعتماد داد.»

این نماینده با انتقاد از انتصاب سیاسی رئیس سازمان بهزیستی، ادامه داد: «آقای میدری! شما در زمان رأی اعتماد، با جمعی از افراد فرافکنی کرده و سپس ابراز پشیمانی کردید. اما انتصابات سیاسی، قومی و رفاقتی گسترده‌ای که در مجموعه وزارتخانه وزیرمجموعه‌های آن انجام دادید، با آن اظهار پشیمانی هیچ همخوانی ندارد. بیش از ۳۰ مورد به‌کارگیری افراد سیاسی، غیرکارشناسی و فاقد تخصص در شستا، معاونت‌ها، هلدینگ‌ها، صندوق بازنشتستگی و حتی سازمان بهزیستی، خلاف انتظار ما و در تضاد با مصالح ملی است.» محمدبیات، نماینده خمین نیز در تذکری به‌میدری تأکید کرد: «حق و حقوق کارگران را به‌موقع پرداخت کرده و سهمیه‌بیمه کارگری را افزایش دهید و امنیت شغلی این افراد را بالا ببرید.»

سوال درباره انتصابات همچنان پابرجا

ولی داداشی، سخنگوی کمیسیون اجتماعی گزارش کمیسیون متبوعش را به شرح ذیل قرائت کرده و گفت: «علت انتصاب چهره کاملاً سیاسی که تخصص کافی در حوزه بهزیستی ندارد در پست

گروه خبر: روز گذشته احمد میدری، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی با حضور در صحن علنی به سؤالات نمایندگان مجلس پاسخ داد. درست است که حسین امامی‌راد، نماینده چناران و بینالود اعلام کرد که پاسخ‌های میدری نتوانسته او را قانع کند اما رای اکثر نمایندگان حاکی از آن بود که از این پاسخ‌ها قانع شده‌اند. نمایندگان دیروز (سه‌شنبه) در صحن علنی مجلس از قطعی برق و مختل شدن زندگی مردم در بی‌برقی گلایه کردند و برخی از تنش آبی خبر دادند که بعضی از حوزه‌های انتخابیه را به ورطه نابودی کشانده است.

مدعی‌العموم تهمت به مجلس را پیگیری کند

مهرداد گودرزوندچگینی، نماینده رودبار اما به مصاحبه مصطفی میرسلیم اشاره و تأکید کرد: «مسئله‌ای که امروز گریبانگیر مجلس شده، تهمت‌های پی‌درپی در رسانه‌ها است، بنابراین از مدعی‌العموم درخواست می‌کنم توجه ویژه‌ای به این موضوع داشته باشند. آقای مصطفی میرسلیم نماینده دوره یازدهم مجلس طی مصاحبه‌ای نمایندگان مجلس و وزرا را به تبادل رشوه متهم کرده و گفته است زمانی که وزرا در جایگاه استیضاح قرار می‌گیرند با کیف پر وارد مجلس شده و با کیف خالی از آن خارج می‌شوند. ایشان هم دسترسی به ارکان نظام دارد کما اینکه نزدیک به ۴۰ سال است در بخش‌های مختلف نظام مسئولیت داشته؛ بنابراین اگر اسنادی دارد در اختیار دستگاه قضایی قرار دهد، در غیراین صورت قوه قضائیه جلوی این افراد را بگیرد تا به مجلس اتهام زنند. از رئیس قوه قضائیه و دادستان کل کشور درخواست می‌کنم با رسیدگی به این موضوع اجازه ندهند فضای عمومی کشور با تهمت و توهین اداره شود.»

محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس نیز در پاسخ به تذکر نماینده رودبار گفت: «من این کلیپ را دیدم، این اظهارنظرها حتماً باعث تشویش اذهان عمومی می‌شود و حتماً تهمت به مجلس است. حتماً دادستان کل کشور به عنوان مدعی‌العموم و ما هم از طریق هیئت‌رئیس مجلس و نمایندگان شکایت داریم و این موضوع باید روشن شود تا باعث ایجاد تشویش اذهان عمومی نشود.»

اطلاعات همچنان محرمانه مانده‌اند

پس از آنکه نمایندگان تذکر، گلایه‌ها و نطق خود را کردند، احمد میدری در مقام پاسخ به سؤالات آنها برآمد.

محمد معتمدی‌زاده، عضو هیئت‌رئیس‌ه کمیسیون اصل نود قانون اساسی مجلس ابتدا گزارش این کمیسیون در مورد عملکرد صندوق‌های بازنشتستگی در قبال انتشار صحیح اطلاعات را قرائت کرده و موانع عدم افشای اطلاعات را برشمرد: «عدم شکل‌گیری نهاد تنظیم‌گر و ناظر بر صندوق‌های بازنشتستگی، ضعف در احکام قانونی جهت الزام صندوق‌ها نسبت به انتشار و افشای اطلاعات، نبود چارچوب مشترک تهیه و انتشار داده و اطلاعات در صندوق‌های بازنشتستگی، عدم تولید داده در سطح دستگاه‌های متولی از جمله مهم‌ترین موانع عدم افشای مطلوب اطلاعات است.»

او در ادامه تأکید کرد: «در صندوق‌های بازنشتستگی نسبت به انتشار اطلاعات اقدامات لازم صورت نپذیرفته و همچنان اطلاعات مورد نظر به‌صورت محرمانه یا تا تأخیر چندساله منتشر می‌شود که از ویژگی‌های افشای خوب اطلاعات از جمله هدفمندی، شفافیت، قابلیت دسترسی و به‌روزرسانی منظم برخوردار نیستند.» معتمدی‌زاده با اشاره به اینکه حساب واحدی ایجاد نشده و پرداخت‌ها از حساب‌های مختلف بانکی صورت گرفته افزود: «در صورت تحقق این موضوع امکان نظارت بر خط و بودجه‌ریزی عملیاتی و شفاف برای سازمان تأمین اجتماعی فراهم می‌شود و می‌توان گزارش‌دهی بهتری در ارتباط با مصارف مختلف این سازمان و وضعیت عملکرد آن درطول سالیان مختلف ارائه کرد. ضمن آنکه در رابطه با عملکرد و ارزیابی سرمایه‌گذاری‌ها، گزارش‌دهی

عکس: ایستنا

عکس: ایستنا

عکس: ایستنا

وزیر نیرو: ناچار به محدودیت برای همه مشترکان هستیم

کنند تا میزان مصرف برق خود را به سطح معقولی کاهش دهند. تاکنون نزدیک به ۵ میلیون کنتور هوشمند در کشور نصب شده و در صورت تداوم این روند، تا پایان سال جاری این رقم می‌تواند به حدود دو برابر افزایش یابد. وزیر نیرو با اشاره به اینکه در برخی موارد شاهد بدمصرفی و حتی سوءاستفاده هستیم که باید جلوی آن گرفته شود، گفت: «مشکل اصلی ما در صنعت برق، عدم تناسب میان تولید و مصرف و همچنین نبود جذابیت کافی برای سرمایه‌گذاری و تشکیل سرمایه است. این رویه باید اصلاح و فضای کسب‌وکار در این صنعت جذاب‌تر شود. بخش خصوصی در سال‌های اخیر رویکرد مثبتی به سرمایه‌گذاری در صنعت برق داشته است، به‌گونه‌ای که تاکنون برای احداث ۳۷ هزار مگاوات نیروگاه جدید، پروانه صادر شده که این نشان‌دهنده جذاب شدن تدریجی صنعت برق برای فعالان بخش خصوصی است.»

گروه خبر: روز گذشته عباس علی‌آبادی، وزیر نیرو با حضور در سی‌وسومین کنفرانس بین‌المللی انجمن مهندسان مکانیک، هشدار داد که در سال‌های آینده، مشکلات جدیدی از جمله بحران تأمین بنزین پدید خواهد آمد و راه حل‌های نادرست باید کنار گذاشته شوند. او سیاست‌های فعلی قیمت‌گذاری برق را چالش‌ساز دانسته و تأکید کرد: «صنعت برق کشور به سمت استفاده از فناوری‌های نوین حرکت می‌کند و شبکه برق در مسیر هوشمندسازی قرار دارد. در شرایط فعلی، وقتی با کمبود برق مواجه می‌شویم، ناچار به اعمال محدودیت برای همه مشترکان هستیم.» او افزود: «استفاده از کنتورهای هوشمند نقش مهمی در این مسیر دارد؛ این کنتورها قادر هستند، مصرف را برای مشترکانی که الگوی نادرستی دارند، محدود کرده و مصرف‌کنندگان پرمصرف را ناگزیر